

Ideal for musikpædagogisk professionalisme

Forord

Som opfølgning på workshopen om "Vision for fremtidens musikpædagogiske profession" på "Musik og Læring" konferencen 2018, påtog Det Jyske Musikkonservatorium sig at invitere til alle interesserede musikpædagogisk professionelle til at deltage i et visionsarbejde, som skulle resultere i et gennemskrevet oplæg til diskussion på næste års konference.

Der er tale om uafhængigt visionsarbejde uden bindende status, som vi hermed lægger frem til diskussion blandt musikpædagogikkens professionelle. Ledere af visionsgruppen har været Malene Bichel og Astrid Elbek, med deltagelse og input fra en række fagfolk fra professionshøjskoler, folkeskoler, musikskoler, konservatorier, universiteter, faglige foreninger samt selvstændigt praktiserende.

Visionsgruppen har taget udgangspunkt i fire overordnede spørgsmål, som vi mener danner den helt overordnede ramme for vores arbejde (med inspiration fra "Inspirationsnetværk for nye musikalske læringsmiljøer for børn og unge"):

- Hvilke slags musikalske læringsmiljøer er der brug for, for at mennesker får optimal glæde af musik i deres liv og mulighed for at tage medejerskab og medansvar for musikkulturen i fremtiden?
- Hvad kræver det af den samlede musikpædagogiske profession?
- Hvad kræver det af det danske uddannelsessystem at uddanne professionelle, der kan varetage denne opgave?
- Hvad kræver det af det danske samfund at understøtte denne opgave (strukturelt, departementalt, kulturelt etc)

Vi har i gruppen fokuseret på de to første af disse spørgsmål, idet spørgsmål 3 og 4 adresserer spørgsmål af overordnet uddannelsespolitisk art, som vil kunne diskuteres med basis i nærværende arbejde.

Visionsgruppen har fundet det relevant at formulere et ideal for musikpædagogisk professionalisme, som baserer sig på en samlet forståelse af den musikpædagogiske profession. Den har hidtil primært været betragtet som opdelt af forskellige skole- og uddannelsesformer. Vi mener imidlertid, at det er givtigt at betragte enhver, der udøver professionel musikpædagogisk virksomhed som aktør i en musikpædagogisk profession og betragter således musikskolelærere, grundskolelærere, pædagoger, gymnasielærere, højskolelærere, lærere på videregående uddannelser m.fl. som samlet i et professionelt fællesskab. En sådan forståelse af den musikpædagogiske profession styrker muligheden for at rumme de tværprofessionelle og tværinstitutionelle samarbejder, som er en del af den musikpædagogiske opgave i Danmark.

Hensigten med et formuleret musikpædagogisk professionsideal

Principperne for professionsidealet er således udformet i den hensigt, at de skal:

- tjene som støtte for professionel musikpædagogisk dømmekraft, herunder stillingtagen til etiske spørgsmål
- danne grundlag for tillid til musikpædagogisk professionsudøvelse, formidling og forskning
- sikre hensigtsmæssige, fagligt kompetente og etisk forsvarlige forhold for elever/studerende/deltagere i musikpædagogisk praksis og forskning

Afgrænsning

De faglig-etiske principper danner grundlag for professionel musikpædagogisk virke, der er defineret som enhver formaliseret situation, hvor man i egenskab af musikpædagogisk fagperson udøver erhvervsmæssig virksomhed eller forskning i relation til individer, grupper eller organisationer.

Da musikpædagogisk virke kan foregå i mange forskellige læringsmiljøer, og dækker mødet mellem pædagoger og børn, mellem lærere og elever, mellem undervisere og studerende og mange andre konstellationer, har vi valgt at forenkle teksten ved at bruge betegnelserne "den professionelle" og "den lærende" om de to roller.

Idealer for musikpædagogisk professionalismisme

1. Musikpædagogikkens opgave

Musikpædagogik handler dels om at understøtte mennesker i at udvikle sig gennem musikalsk fordybelse, musikfaglighed og musikalsk selvstændiggørelse. Musikpædagogik handler også om at sætte denne fordybelse, faglighed og selvstændiggørelse i spil sammen med andre - altså i et fællesskab.

Landskabet af musikalske læringsmiljøer er præget af stor mangfoldighed. Musikpædagogik optræder i mange forskellige afskygninger udøvet på baggrund af mange forskellige uddannelser i relation til mange forskellige befolkningsgrupper og med mange forskellige formål. Derfor må både musikalsk, musikdidaktisk og pædagogisk kvalitet altid vurderes ud fra den givne kontekst. Musikpædagogisk professionalismisme handler således om mere end musikpædagogisk faglighed. Professionalismen kan ses som samspillet mellem den faglige baggrund og den opgave man forholder sig til.

2. Musikpædagogik og inklusion

Musikpædagogikkens professionelle har tilsammen ansvaret for at udvikle og tilbyde/formidle musikpædagogik som vil kunne inkludere alle borgere og give dem mulighed for at udvikle sig til musikalske og kulturelle medborgere og medskabere af fremtidens musikkultur. Endvidere har de professionelle tilsammen ansvaret for at udvikle musikpædagogik som kan støtte enhver borger i sin vækst som individ og deltager i det demokratiske lokale, nationale og globale fællesskab.

3. Den enkelte lærende

Det professionelle musikpædagogiske virke er karakteriseret ved respekt for den lærendes personlige integritet og selvbestemmelsesret. Den professionelle respekterer den lærendes personlighed, sociale og kulturelle baggrund, integritet og værdighed og tager ansvar for at skabe en relation til den lærende som bygger på tillid, ligeværd og gensidig respekt. Den professionelle tilstræber at fremme den enkeltes udvikling som menneske og at indrette sine undervisningsmål efter dennes evner og behov.

4. Forholdet mellem individ og fællesskab

Den professionelle tilstræber at fremme den lærendes forståelse for samspillet mellem individets integritet og dets bidrag til det musikalske og det generelle fællesskab. Samtidig tilstræber den professionelle at fremme ligeværd og indbyrdes respekt i fællesskabet. Den professionelle stræber således efter at den enkelte når længst muligt i sin udvikling ud fra sine individuelle muligheder og under hensyntagen til andres behov.

5. Den professionelle som rollemodel

Den professionelle er rollemodel som lærende menneske og kulturel medborger og viser herigennem, hvilken betydning musikken, den musikalske nysgerrighed og vedvarende faglige udvikling kan have i et professionelt og personligt virke.

6. Den professionelles videreudvikling

Gennem refleksion, dialog med kolleger og deltagelse i efteruddannelse vil den professionelle løbende vedligeholde og udvikle kundskaber, pædagogiske færdigheder og evner til at indgå i gensidigt berigende samarbejde. Herigennem kvalificerer og justerer den professionelle til stadighed sin selvforståelse, sin professionsforståelse og sin fagforståelse.

7. Professionel integritet

Den professionelle værner om sin professionelle integritet gennem sine faglige prioriteringer og valg af metoder.

Den professionelle forlader sig ikke på metodiske rutiner men udøver professionel dømmekraft ved løbende at udvikle og forbedre musikpædagogiske metoder i forhold til nye behov, kontekster og muligheder.

Den professionelle er åben og transparent om sine valg af metoder, så både de lærende, andre professionelle og det øvrige samfund har mulighed for kvalificeret kritik og stillingtagen hertil.

Den professionelle forpligter sig til enhver tid på de formelle retningslinjer for det musikpædagogiske arbejde, som vedkommende lader sig ansætte under. Dermed er den professionelle også ansvarlig for ikke at lade sig ansætte under vilkår som kompromitterer det professionelle skøn.

Tilsvarende er man som professionel medansvarlig for det uformelle aspekt af et arbejds- og undervisningsmiljø og dets omgangsformer. Den professionelle bidrager således både som rollemodel og med relevant kulturel selvkritik til at adfærden i miljøet lever op til dets formulerede værdier.

8. Professionelle fællesskaber

Den professionelle deltager i og tager initiativer til relevant fagligt, professionelt, tværfagligt og tværprofessionelt samarbejde om musikpædagogiske opgaver og bidrager med sin faglighed til fælles refleksioner om kvalitetskriterier for nye kontekster.

Den professionelle står til rådighed for kolleger som kan have brug for sparring, og inkluderer nye kolleger på en måde som både inviterer dem ind i kulturen og tillader dem at udvide, forny og nuancere kulturen i fællesskabet.

9. Professionens udvikling

Den professionelle tilstræber at få øje på, medvirke i og tage initiativ til relevante udviklings- og forskningstiltag, både inden for musikpædagogikken og i forhold til de større helheder, hvori musikpædagogik indgår.

Den professionelle tilstræber samtidig at forholde sig til og forankre resultater af fagets vidensudvikling i sin praksis.

10. Medvirken i samfundsdebatten

Den professionelle tager ansvar for at professionens nødvendige selvkritik og værdidebat foregår i tillid, ligeværd og gensidig respekt samt på et fagligt forsvarligt niveau.

Den professionelle er med dette afsæt medansvarlig for at musikkens og musikpædagogikkens professionelle stemme høres og respekteres på en bæredygtig måde i samfundsdebatten.

*På vegne af arbejdsgruppen,
Malene Bichel og Astrid Elbek
Dec. 2018*